

Titulació, impartició i nombre de crèdits:

Mestre de Llengües estrangeres, troncal, 2n semestre, 1r curs, 3 crèdits

Departament: Didàctica de la Llengua, la Literatura i de les Ciències Socials

Professors:

Dolors Bosch

Rodrigo Henriquez

1. Objectius d'aprenentatge de l'assignatura

1. Analitzar les finalitats i els propòsits de l'ensenyament-aprenentatge de les Ciències Socials en l'Educació Primària.
2. Valorar diferents concepcions, estils i pràctiques d'ensenyament i la seva incidència en els aprenentatges.
3. Analitzar el Disseny Curricular Base de l'Àrea de Coneixement del Medi Social i Cultural del Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya.
4. Dissenyar i justificar una proposta d'Unitat Didàctica de Ciències Socials.
5. Valorar la formació d'una ciutadania democràtica mitjançant la selecció d'aquells continguts que ajuden a interpretar el món (els conceptes socials claus) i la construcció d'un model didàctic comunicatiu (les competències lingüístiques).
6. Analitzar els principals problemes que planteja l'aprenentatge de les Ciències Socials, en l'Educació Primària, a partir de la construcció dels conceptes d'espai i temps històric.
7. Analitzar l'avaluació com un procés de regulació de l'ensenyament i de l'aprenentatge.
8. Conèixer els diferents mètodes, recursos i estratègies didàctics per a l'ensenyament-aprenentatge de les Ciències Socials.

2. Blocs temàtics i organització dels continguts

1. Les finalitats educatives de la Didàctica de les Ciències Socials
2. El mestre com a professional de l'educació. Els models d'ensenyament del professorat responen a concepcions didàctiques diferenciades
3. El DCB de l'àrea de Coneixement del medi social i cultural per a l'etapa d'Educació Primària
4. El disseny de les unitats didàctiques o unitats de programació
 - 4.1. Per a què ensenyar: els objectius didàctics
 - 4.2. Què ensenyar: els continguts.
 - 4.2.1. Els continguts conceptuals. La selecció i la seqüenciació dels fets, conceptes i sistemes conceptuals
 - 4.2.2. Els continguts procedimentals. Les competències lingüístiques
 - 4.2.3. Els continguts actitudinals. Els valors democràtics
 - 4.3. Com ensenyar: Els mètodes i les estratègies per a l'ensenyament i aprenentatge de les ciències socials.
 - 4.4. L'avaluació com a regulació de l'ensenyament i de l'aprenentatge
5. La construcció dels conceptes eix de les Ciències Socials. La interpretació i la representació de l'espai. El sentit i la consciència del temps històric.

3. Avaluació

Metodologia

- El desenvolupament del programa pretén que l'ensenyament respongui a les exigències d'un aprenentatge significatiu, autònom, compartit i cooperatiu.
- El desenvolupament de cada contingut partirà de la comunicació d'objectius amb la finalitat que aquests puguin ser compartits i assumits o modificats, si s'escau.
- Es consideraran les idees prèvies de l'alumnat i els seus interessos i expectatives
- Els temes es treballaran de diverses maneres: presentacions i exposicions del professorat, lectures individuals, treball cooperatiu en petit grup i en gran grup, exposicions a classe, etc.

- De cada tema es facilitarà un dossier on figurarà, entre d'altres, un guió més detallat dels objectius, els continguts, els exercicis a realitzar i les lectures a fer.

Criteris d'avaluació

- L'assistència, la participació, la iniciativa i l'interès manifestat durant el curs
- La presentació dels treballs individuals i/o en grup que es proposin
- El resultat de les proves escrites
- La construcció d'una carpeta d'aprenentatge

4. Fonts d'informació bàsica

L'estudiant tindrà dos dossiers de lectures obligatòries

Aquesta assignatura funciona amb el recurs del Campus Virtual. En aquest espai els estudiants trobaran materials (fitxes de lectura, guions de treball, fitxes d'observació i avaluació,...) que els ajudaran a confeccionar els treballs en grup i els treballs individuals, i que aniran penjant al campus per tal de poder realitzar el seguiment i l'avaluació)

DOSSIER 1Índex

Bloc 1

Tema 1.1. Les finalitats educatives

Activitat: El Q-Sort

Tema 1.2. Els models d'ensenyament de la DCS

Activitat: El còmic

Tema 1.3. El currículum de CCSS

Activitat: El "pistatxo

Activitat optativa: Cada grup podrà realitzar el seu propi còmic d'un dels models d'ensenyament-aprenentatge, amb l'objectiu de presentar-lo a la resta del grup-classe

ATENCIÓ: Totes les activitats s'hauran d'entregar dins del termini prèviament fixat, mitjançant el "lliurament d'arxius" del Campus Virtual de l'assignatura

Bloc 2

Tema 2.4. Els mapes conceptuals

Activitat: Construcció del mapa conceptual de la UD corresponent

Tema 2.5. La transposició didàctica

Activitat: Fitxa de lectura: Benejam, P. (1997) "La transposición didáctica o didáctica de las ciencias sociales"

Tema 2.6. El disseny d'una UD: el tercer nivell de concreció

Tema 2.7. L'estructuració dels aprenentatges: les fases del procés d'aprenentatge

Activitat: Fitxa de lectura: Jorba, J.; Casellas, E. (1996) "Estructuració dels aprenentatges"

Tema 2.8. Els objectius didàctics: per a què ensenyar

Activitat: Declaració d'intencions educatives

Tema 2.9. Els continguts conceptuals. La selecció a partir dels conceptes socials clau

Activitat: La "flor" de la UD (I)

Tema 2.10. Els continguts procedimentals. La selecció a partir de les competències lingüístiques

Activitat: La "flor" de la UD (II)

Tema 2.11. Els continguts actitudinals. Els valors democràtics

Activitat: El treball cooperatiu i l'atenció a la diversitat

Tema 2.12. L'avaluació

Activitat: el què, el com i el quan avaluar

ATENCIÓ: Totes les UD s'hauran de presentar a la resta del grup en una sessió de reflexió conjunta, que coincidirà amb el dia d'examen fixat per la facultat.

Bibliografia recomanada

AISENBERG, B.; ALDEROQUI, S. (1994) Didáctica de las Ciencias Sociales. Aportes y reflexiones. Buenos Aires: Paidós.

BALE, J. (1989) La didáctica de la Geografía en la Escuela Primaria. Madrid: Morata.

BENEJAM, P. (1993) "La didáctica de la geografía desde la perspectiva constructivista" a Documentos d'Anàlisi Geogràfica, núm. 21.

BENEJAM, P. (1999) "El contexto de enseñanza y la didáctica de las Ciencias Sociales" a DD.AA. Un currículum de Ciencias Sociales para el siglo XXI. Sevilla: Díada, pàg. 21-25.

BENEJAM, P. (1999) "La oportunidad de identificar conceptos clave que guíen la propuesta curricular de Ciencias Sociales" a Iber, núm. 21, pàg. 5-12.

BENEJAM, P.; PAGÈS, J. (coords., 1998) Psicopedagogia de les ciències socials i de les humanitats. Barcelona: Universitat Oberta de Catalunya.

BENEJAM, P.; PAGÈS, J. (coords. 1997) Enseñar y aprender Ciencias Sociales, Geografía e Historia en la Educación Secundaria. Barcelona: ICE-UB / Horsori.

CASAS, M. BOTELLA, J; (2002) La democracia y sus retos en el siglo XXI. Elementos para la formación democrática de los jóvenes. Madrid: ed. CissPraxis.

CASAS, M. (1999) "Les Ciències Socials a l'ensenyament obligatori. Què ensenyar i per a què" a III jornades: L'ensenyament de les Ciències Socials: Reflexió i experiències. Barcelona: Rosa Sensat.

DEPARTAMENT D'ENSENYAMENT (1994) Currículum. Educació Primària. Generalitat de Catalunya.

DOMÍNGUEZ, M.C. (coord., 2004) Didáctica de las ciencias sociales para primaria. Madrid: Pearson-Prentice Hall.

GIROUX, H.A, (1992) "Educación y ciudadanía para una democracia crítica" a Aula de Innovación Educativa, núm. 1, pàg. 77-80.

GRASA, R. (1998) "Los valores democráticos en la sociedad actual. La libertad, la igualdad y la solidaridad ¿Puede la educación ser un instrumento para el cambio social?" a DDAA Los valores y la didáctica de las Ciencias Sociales. IX Simposium de Didáctica de las Ciencias Sociales. Lleida: Universitat de Lleida-Asociación Univeritaria de Profesores de Didáctica de las Ciencias Sociales.

HERNÁNDEZ, F.X. (2002) Didáctica de las ciencias sociales, geografía e historia. Barcelona: Graó.

JORBA, J.; CASELLAS, E. (EDS. 1996) La regulació i l'autoregulació dels aprenentatges. Barcelona: ICE/UAB.

JORBA, J.; CASELLAS, E.; PRAT, A.; QUINQUER, D. (2000) Avaluar per millorar la comunicació i facilitar l'aprenentatge. Barcelona: ICE/UAB.

JORBA, J.; GÓMEZ, I.; PRAT, A. (eds., 1998) Parlar y escriure per aprendre. Barcelona: ICE-UAB.

JORBA, J.-SANMARTÍ, N. (1992) "L'avaluació una peça clau del dispositiu pedagògic" a Guix, núm. 182, pàg. 39-48.

MORIN, E. (2001) Tenir el cap clar. Per organitzar els coneixements i aprendre a viure. Barcelona: edicions la campana.

OLLER, M. (1996) "Ciències Socials. Educar i viure uns valors?" a L'Avenç, núm. 204, pàg. 71-73.

OLLER, M. (1999) "Trabajar problemas sociales en el aula, una alternativa a la transversalidad" a DDAA. Un Currículum de Ciencias Sociales para el siglo XXI. Actas del X Simposium de Didáctica de las Ciencias Sociales. La Rioja: Universidad de la Rioja-Díada, pàg. 123-129

PAGÈS, J. (1994) "Per què i què ensenyar i aprendre de Ciències Socials a finals del segle XX" a Perspectiva Escolar, núm. 182, pàg. 9-20.

PAGÈS, J. (1998) "Models i tradicions curriculars en l'ensenyament de les Ciències Socials i de les humanitats: Les finalitats i els valors com opció ideològica" a BENEJAM, P.; PAGÈS, J. (coords.) Psicopedagogia de les Ciències Socials i de les humanitats. Barcelona: UOC.

PLUCKROSE, H. (1993) Enseñanza y aprendizaje de la Historia. Madrid: Morata.

TREPAT, C; COMES, P. (1998) El tiempo y el espacio en la Didáctica de las Ciencias Sociales. Barcelona: ICE/UB-Graó.

Revistes de Didàctica de les Ciències Socials

- Íber. Didáctica de las Ciencias Sociales, Geografía e Historia. Revista de l'editorial Graó.
- Didáctica de las ciencias experimentales y sociales. Departament de Didàctica de les Ciències Experimentals i Socials. Universitat de València
- Con-Ciencia Social. Anuario de didáctica de geografía, historia y otras ciencias sociales de Fedicaria.
- Enseñanza de las Ciencias Sociales. ICE de la UAB i de la UB.

Revistes on apareixen articles de Didàctica de les Ciències Socials :

- Aula de Innovación Educativa. Revista de l'editorial Graó.

- Cuadernos de Pedagogía. Revista de l'editorial Praxis.
- Documents d'Anàlisi Geogràfica. Publicació del Departament de Geografia de la UAB.
- Guix. Elements d'acció educativa. Revista de l'editorial Graó.
- Investigación en la Escuela. Revista de la Universidad de Sevilla.
- Perspectiva Escolar. Revista de l'AM Rosa Sensat.

Algunes pàgines web

- Edu365: <http://www.edu365.com/>
- Enllaços de geografia i història: <http://www.xtec.es/%7Ejfierro/matrizorigin.htm>
- Senderi-Educació en Valors: <http://www.senderi.org>
- Top de historia: <http://www.educahistoria.com/top/index.php>
- Comunitat catalana de Webquest: <http://www.webquestcat.org/>
- Xtec-Xarxa Telemàtica Educativa de Catalunya: <http://www.xtec.es>
- Zona Clic: <http://clic.xtec.net/ca/>
- Alteris: <http://www.alteris.org>